

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 23/1874-38
Saksbehandler Berit Weiby Gregersen

Utvalg	Møtedato
Formannskapet	11.09.2025
Kommunestyret	25.09.2025

Høring og offentlig ettersyn av forslag til kommunedelplan for E18 Tvedestrand - Risør og oppheving av gjeldende kommunedelplan

Kommunedirektørens forslag til vedtak

Eksempellinjen 20-1, som ligger til grunn for forslaget til kommunedelplanen for E18 Tvedestrand – Risør, vil i all hovedsak være en god løsning for Risør kommune og for regionen.

Kommunestyret mener følgende punkt må endres før Risør kommune kan vedta kommunedelplanen for E18 Tvedestrand – Risør:

1. Eiendommen i Øylandsdal, Gnr. 56 bnr. 4 må tilbys innløst av Nye Veier når kommunedelplanen vedtas.
2. Eiendommen i Øylandsdal legges inn som eget bestemmelsesområde i plankartet og i planbestemmelsene som fremtidig område for næring/kollektiv/veiserviceanlegg.
3. Det permanente masselageret som er planlagt sør for Øylandsdal tas ut av planen, og massene benyttes til etablering av næringsområde i Øylandsdal.
4. I planbestemmelse punkt 3.1 legges det inn at det skal bygges en firefelts motorvei med midtdeler.
5. Det bør presiseres i planbestemmelsene punkt 3.14 at badeplassen i Aklandstjenna skal kompenseres med ny tilrettelagt badeplass.

Oppheving av kommunedelplan for E18 Gjerstad – Tvedestrand fra 2019:

Når kommunestyret vedtar ny kommunedelplan for E18 Tvedestrand – Risør, vil kommunestyret også fatte vedtak om å oppheve eksisterende kommunedelplan for E18 Tvedestrand – Gjerstad fra 2019.

Vedlegg

Plankart E18 Delstrekning Risør
Planbestemmelser for kommunedelplan E18 Tvedestrand - Risør
Planbeskrivelse E18 Tvedestrand - Risør

[Nye Veiers nettside](#)

Det interkommunale plansamarbeidet for E18 Dørdal – Grimstad (IKP) vedtok i møte 24.06.2025 å sende forslag til kommunedelplan for E18 Tvedestrand – Risør på høring og legge den ut til offentlig ettersyn, jf. plan- og bygningsloven § 11-14. Samtidig foreslås oppheving av deler av gjeldende kommunedelplan for E18 Dørdal – Grimstad jf. plan- og bygningsloven § 11-17.

En nasjonal hovedvei med fire felt og fartsgrense 100 km/t ligger til grunn for planarbeidet. Planområdet strekker seg fra Rødmyr i Tvedestrand til Akland i Risør, en avstand på omtrent 15 kilometer. Arealene i E18-korridoren båndlegges for senere detaljregulering. Planforslaget er på høring til 10. oktober.

Planforslaget følger en forbedret løsning av alternativ 20, kalt 20-1. Planen legger til grunn gjenbruk av dagens E-18 korridor mellom Rødmyr og Lunde i Tvedestrand kommune og mellom Røysland i Tvedestrand kommune og Akland i Risør kommune. Mellom Lunde og Røysland vil den gå over Lundeheiene.

Kommunedirektøren anser at eksempellinjen 20-1, som ligger til grunn for forslaget til kommunedelplanen for E18 Tvedestrand – Risør, vil i all hovedsak være en god løsning for Risør kommune og for regionen, men anbefaler noen endringer i kommunedelplanen før den kan vedtas av kommunestyret.

Bakgrunn

Et sammenhengende planarbeid for fremtidig E18 på strekningen har pågått over flere år i ulike faser:

- 2018-2019: En kommunedelplan med konsekvensutredning for strekningen Dørdal – Grimstad ble utarbeidet og vedtatt i 2019. Planen fastsatte en korridor for fremtidig E18 som ble båndlagt i påvente av videre planlegging.
- 2020-2021: Nye Veier fortsatte planleggingen med en detaljregulering på strekningen Tvedestrand – Bamble, hovedsakelig innenfor korridoren fra kommunedelplanen. I 2021 var et planforslag på offentlig ettersyn og høring (heretter kalt planforslag 2021). Summen av innkomne merknader og innsigelser viste at det ikke var tilslutning til planforslaget, og at det ikke ga et samfunnsøkonomisk lønnsomt prosjekt.
- 2021-2022: Med bakgrunn i merknadene og prosjektets kostnadsnivå ble det gjennomført en verdioptimalisering (Nye Veier, 2022), med mål om økte kostnads- og miljøgevinster. Et sentralt grep var å planlegge for mer gjenbruk av dagens E18 med 100 km/t, noe som bidrar til bedre tilpasning til landskapet og mindre arealbruk. Verdioptimaliseringen pekte på at økt grad av gjenbruk kan øke den samfunnsøkonomiske lønnsomheten. Strekningen mellom Tvedestrand – Bamble ble deretter delt i tre deler med ulike tidshorisonter og planprosesser. For delstrekningen gjennom Tvedestrand og Risør kommuner ble det anbefalt å videreføre planprosessen med en detaljregulering med konsekvensutredning.
- 2022-2024: Det ble fastsatt et planprogram (29.06.2023) og utarbeidet en konsekvensutredning av fire forskjellige alternativer for fremtidig E18, mellom Rødmyr i Tvedestrand kommune og Lindtjenn i Gjerstad kommune. Konsekvensutredningen anbefaler alternativ 20, fra Rødmyr til Akland, for videre planarbeid. Konsekvensutredningen avdekket imidlertid at strekningen har lav samfunnsøkonomisk lønnsomhet. Nye Veier revurderte derfor planbehovet, og anbefalte å gå videre med en kommunedelplan framfor en reguleringsplan.
- 2025: IKP-styret vedtok den 03.02.2025 å gå videre med en kommunedelplan for alternativ 20. Det er utarbeidet et forslag kommunedelplan med basis i alternativ 20, mellom Rødmyr og Akland, som nå er på høring.

Saksopplysninger

Det interkommunale plansamarbeidet for E18 Dørdal – Grimstad (IKP) vedtok i møte 24.06.2025 å sende forslag til kommunedelplan for E18 Tvedestrand – Risør på høring og legge den ut til offentlig ettersyn, jf. plan- og bygningsloven § 11-14. Samtidig foreslås oppheving av deler av gjeldende kommunedelplan for E18 Dørdal – Grimstad jf. plan- og bygningsloven § 11-17.

En nasjonal hovedvei med fire felt og fartsgrense 100 km/t ligger til grunn for planarbeidet. Planområdet strekker seg fra Rødmyr i Tvedestrand til Akland i Risør, en avstand på omtrent 15 kilometer. Arealene i E18-korridoren båndlegges for senere detaljregulering. Planforslaget er på høring til 10. oktober.

Planforslaget følger en forbedret løsning av alternativ 20, kalt 20-1. Planen legger til grunn gjenbruk av dagens E-18 korridor mellom Rødmyr og Lunde i Tvedestrand kommune og mellom Røysland i Tvedestrand kommune og Akland i Risør kommune. Mellom Lunde og Røysland vil den gå over Lundeheiene.

Fra planbeskrivelsen:

Veiklasser

Veiklasse for nasjonal hovedvei (H3) med fire felt og en fartsgrense på 100 km/t, er lagt til grunn for planarbeidet med kommunedelplanen. En regulering på et senere tidspunkt vil blant annet avklare veistandard, utforming av samferdselsanlegget og krav til gjennomføring

Tverrprofil som legges til grunn er 21 meter (Statens vegvesen, N100 (2023)). Dette er basert på forventet trafikkmengde (ÅDT) med ca. 13 600 kjøretøy per døgn (kjt/døgn), i år 2060. Det planlegges ett planskilt ruterkryss i Risør ved Øylandsdal, der sidevei går over hovedvei.

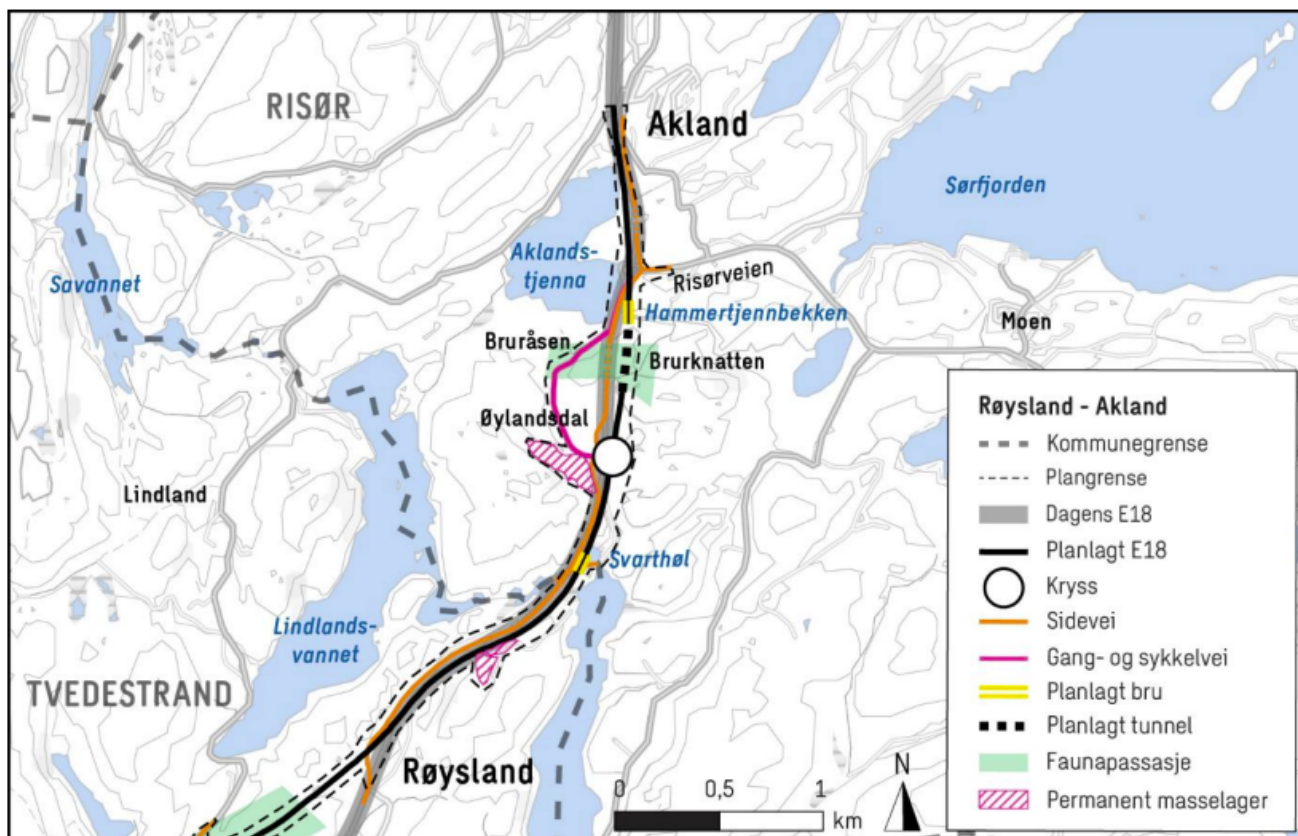
Sideveier er inkludert i planleggingen der utbyggingen av ny E18 medfører behov for å skape sammenhengende forbindelser for lokaltrafikk. Sideveier planlegges med ulike veiklasser avhengig av veitype og veimyndighet.

Tunneler planlegges i to adskilte løp med tverrprofil 9,5 meter per løp. Andre konstruksjoner som bruer, underganger og faunapassasjer avhenger av funksjon og plassering, og utforming varierer langs strekningen.

Planbestemmelsene i kommunedelplanen er juridisk bindende og legger føringer for den konkrete utførelsen, som vil fastsettes i den kommende detaljreguleringsplanen. I Punkt 3.1 - Utforming, i planbestemmelsene står det blant annet: «Veistandard fastsettes i reguleringsplanen i tråd med veinormalene som gjelder på det tidspunkt reguleringsplanen vedtas.»

Strekningen Røysland – Akland

Fra Røysland til Akland følger fremtidig E18 hovedsakelig parallelt med dagens E18. Nytt kryss til Risør er planlagt i Øylandsdal, sør for dagens kryss. Planlagt E18 går gjennom Brurknatten i tunnel og over Hammertjennbekken på bru, og videre langs Aklandstjenna på vestsiden av dagens E18. Dagens E18 opprettholdes som sidevei og kobles til Risørveien i ny rundkjøring ved Vinterkjær. Mellom nytt kryss og Vinterkjær planlegges det for separat gang- og sykkelvei vest for Brurknatten. Det planlegges for masselager ved Røysland og Øylandsdal.

Kart fra Planbeskrivelsen

På Røysland sammenfaller korridor for dagens og fremtidig E18. Dagens E18 opprettholdes som sidevei, men med stedvis omlegging. Det planlegges for etablering av undergang slik at sideveien kan krysse under planlagt E18.

Ved Svarthøl planlegges ny motorvei øst for dagens E18. For kryssing av elva planlegges det for ny bru øst for dagens Svarthøl bru. Tiltaket vil medføre utfylling i Svarthøl. Utforming av fylling skal skje slik at tiltaket i minst mulig grad innsnevrer elveløpet og ivaretar vannmiljøet.

Ved Øylandsdal planlegges et planskilt ruterkryss med kollektivholdeplasser i begge retninger og bru over E18. Dagens E18 kobles til nytt kryss, og opprettholdes som sidevei. Nord for krysset vil fremtidig E18 gå gjennom Brurknatten i toløpstunnel øst for dagens tunnel. Tunnelene vil fungere som en faunapassasje.

Nord for Brurknatten krysser planlagt E18 på bru over Hammertjennbekken. Dagens E18 krysser under planlagt vei, hvor den kobles til Risørveien.

Forbi Akland/Vinterkjær planlegges E18 på vestsiden av dagens E18, mot Aklandstjenna. Planlagt E18 vil legges oppå eksisterende veifylling mot Aklandstjenna, og det skal unngås utfylling i vassdraget så langt det er mulig. Løsningen vil gi lengre avstand til eksisterende bebyggelse, enn dagens E18, og på den måten begrense arealinngrep og støy. Dagens E18 opprettholdes som sidevei. (For illustrasjoner se planprogrammet side 24-26.)

Hele planområdet, med hensynssone H710 er båndlagt for regulering etter plan- og bygningsloven.

Oppheving av eksisterende kommunedelplan for E18

Sammen med forslag til ny kommunedelplan for E18 Tvedestrand – Risør, har Nye Veier også varslet oppheving av kommunedelplanen for E18 fra 2019 for strekningen Rødmyr i Tvedestrand kommune til Buråsen i Gjerstad kommune. Kommunedelplanen som er på høring nå vil erstatte strekningen fra Rødmyr til Akland, og fra Akland og gjennom Gjerstad planlegges framtidig E18 å følge dagens trase.

Økonomiske konsekvenser

Ikke relevant i denne sammenheng.

Vurderinger

Overordnede vurderinger

Etter kommunedirektørens vurderinger vil eksempellinjen 20-1, som ligger til grunn for forslaget til kommunedelplanen for E18 Tvedestrand – Risør, i all hovedsak være en god løsning for Risør kommune og for regionen. Den gir en avkjøring til Risør som ikke gir særlig lenger avstand til E18 enn dagens kryss på Vinterkjær, og den opprettholder avkjøringen til Moland industriområde, noe som er svært viktig for industrien og de næringsdrivende på Moland.

Planområdet er kortet ned til kun å gå til Akland, rett forbi dagens rundkjøring, hvor veien planlegges å gå over i dagens 3-felts motorvei. Kommunene i IKP-styret har jobbet for en sammenhengende 4-felts vei gjennom hele strekningen, og kommunedirektøren ser at man ved å avslutte planområdet på Akland vil komme fjernere fra dette målet. På en annen side vil det kunne bedre den gjenstående strekningen mellom Tvedestrand og Risør sin samfunnsøkonomiske lønnsomhet, ved at strekningen som allerede har midtdeler og 90 km/t fartsgrense ikke regnes med. Det vil også gi en lavere negativ påvirkning på natur og miljø og vil føre til reduserte klimagassutslipp i forhold til opprinnelig plan.

Planprosess

Planprosessen for å komme frem til det oversendte kommunedelplanforslaget har vært omstendelig, og vanskelig å følge for folk flest. Opprinnelig kommunedelplan fra 2019 foreslås nå opphevet, og påbegynt arbeid med detaljreguleringsplan har resultert i et forslag til kommunedelplan. I og med at planprogram og konsekvensutredninger for et reguleringsplannivå følger samme krav i plan- og bygningslovens § 4-1, anser kommunedirektøren at Nye Veier sin anbefaling om å endre plannivå fra detaljreguleringsplan til kommunedelplan som uproblematisk. Men kommunedirektøren mener det vil være viktig i tiden fremover å utøve press for å få en raskest mulig gjennomføring av videre planprosess og påfølgende utbygging av strekningen.

Kryss til Risør og Øylandsdal

I planforslaget er det tegnet inn kryss til Risør rett sør for Øylandsdal. Krysset har følgende bestemmelse i Planbestemmelsene, punkt 2.1:

#B_1 Kryss

I reguleringsplanen skal det sikres toplanskryss i området, krysset skal tilpasses tilstøtende veisystem. Det skal tilrettelegges for kollektivanlegg og pendler-/innfartsparkering i tilknytning til krysset.

Krysset er illustrert med følgende figur i planbeskrivelsen:

Planlagt E18 og kryssløsning ved Øylandsdal, sett fra sør. (Kilde: Sweco) 11 / 14

Permanent masselager er lagt inn i dalen sør for sykkelstien i planbeskrivelsen. (se kart fra planbeskrivelsen lenger opp)

Kommunedirektøren har vært i dialog med innehavere av eiendommen i Øylandsdal, hvor det er to bolighus. Denne eiendommen har ligget i båndleggingssonen til fremtidig E18 siden 1990-tallet, da eiendommen ble delt av utbygging av nåværende E18. Det har vært flere utbyggingsplaner siden den gang, og felles for alle planene er at eiendommen i Øylandsdal har vært båndlagt og vil bli berørt i stor grad.

Kommunedirektøren mener at det nå er langt over grensen for hvor lenge staten kan båndlegge privat eiendom for fremtidig bruk, og mener at Nye Veier må gå i dialog med grunneierne om innløsning av eiendommen så snart kommunedelplanen er vedtatt. Beboerne her kan ikke vente i ytterligere flere år på en fremtidig reguleringsplan.

I punkt 3.10 Kollektivtransport i Planbestemmelsene er det satt krav om utredning av behov for tilrettelegging og fremkommelighet for kollektivtransport i tilknytning til Risørkrysset. Her står det at: «utredningen skal belyse nødvendige tilretteleggingsbehov knyttet til fremkommelighet for kollektivtrafikk, samt kollektivanlegg, herunder løsninger for overgang mellom lokale, regionale og nasjonale ruter, tilgjengelighet for gående og syklende og dimensjonering av pendler-/innfartsparkering for bil og sykkel.»

Kommunedirektøren mener alt dette bør sees i sammenheng med Øylandsdal-eiendommen som blir innrammet av atkomstveien til Risør, Risørkrysset og sykkelstien, og at eiendommen bør være en del av denne utredningen. Området vil være svært godt egnet som et fremtidig nærings-/veiserviceareal, og massene som er planlagt deponert sør for området, bør heller benyttes til å utvikle Øylandsdal for fremtidig kollektivanlegg og næringsareal til for eksempel serviceanlegg/bensinstasjon e.l.

Planbestemmelser

Planbestemmelsene er juridisk bindende og er førende for fremtidig arbeid med detaljreguleringsplanen. Kommunedirektøren har merknader og innspill til følgende punkt i planbestemmelsene:

Planbestemmelse 3.1 Utforming, første ledd:

«Fremtidig E18 skal bygges med fysisk adskilte kjørebaneer. Veistandard fastsettes i reguleringsplanen, i tråd med veinormalene som gjelder på det tidspunkt reguleringsplanen vedtas.»

I kommunedelplanen for E18 fra 2019 er det presisert i bestemmelsene at det skal anlegges en 4-felts motorvei. Kommunestyret i Risør har, på lik linje med de andre kommunene i IKP-styret,

vedtatt at målet er utbygging av 4-felts motorvei på hele strekningen. Kommunedirektøren mener det må presiseres i planbestemmelsene at det skal bygges en 4-felts motorvei med adskilte kjørebaner.

Planbestemmelse 3.14 Barn og unge:

«Områder som er i bruk til lek og opphold for barn og unge skal kartlegges, blant annet gjennom aktiv medvirkning fra barn og unge, tidlig i reguleringsplanfasen. Dersom slike arealer berøres, skal det vurderes å innarbeide skadereduserende og/eller kompenserende tiltak i reguleringsplanen.»

I Aklandstjenna er det tilrettelagt badeplass, som brukes mye av beboere på Akland og området rundt, ved utløpet av bekken i nordenden av vannet. Denne vil bli ødelagt av den nye veitraseen, og kommunedirektøren mener det bør spesifiseres i bestemmelsene at denne badeplassen skal erstattes av ny badeplass som skal anlegges samtidig som ny vei bygges, og at dette skal beskrives i detaljreguleringsplanen.

Klima og natur

Hensyn til klimagassutslipp og naturmangfold var en medvirkende årsak til at Nye Veier igangsatte verdiopptimalisering, og konsekvensutredningen viser at den valgte linjen for E18 kom best ut i forhold til naturmangfold, og nest best (etter alternativet med gjenbruk av hele traseen) i forhold til klimagassutslipp. Utbygging av ny firefelts motorvei vil uansett ha stor påvirkning på klima og natur.

Folkehelse og levkår

En trafiksikker motorvei med midtdeler er svært viktig i et folkehelseperspektiv. Samtidig vil bygging av ny vei påvirke lokalsamfunn og beboere nær den planlagte veien. Kommunedirektøren mener det må legges stor vekt på avbøtende tiltak, og at rekkefølgekravet i punkt 3.16 i planprogrammet følges godt opp med skadereduserende og avbøtende tiltak som følge av etablering av fremtidig E18.

Kommuneplan

Utbygging av E18 er et svært viktig for samfunnsutviklingen både for Risør kommune og for regionen for øvrig.

Konklusjon

Etter kommunedirektørens vurderinger vil eksempellinjen 20-1, som ligger til grunn for forslaget til kommunedelplanen for E18 Tvedestrand – Risør, i all hovedsak være en god løsning for Risør kommune og for regionen.

Kommunedirektøren anbefaler at følgende punkt må endres før Risør kommune kan vedta kommunedelplanen for E18 Tvedestrand – Risør:

1. Eiendommen i Øylandsdal, Gnr. 56 bnr. 4 må tilbys innløst av Nye Veier når kommunedelplanen vedtas.
2. Eiendommen i Øylandsdal legges inn som eget bestemmelsesområde i planbestemmelsene som fremtidig område for næring/kollektiv/veiserviceanlegg.
3. Det permanente masselageret som er planlagt sør for Øylandsdal tas ut av planen, og massene benyttes til etablering av næringsområde i Øylandsdal.
4. I planbestemmelse punkt 3.1 legges det inn at det skal bygges en firefelts motorvei med midtdeler.
5. Det bør presiseres i planbestemmelsene punkt 3.14 at badeplassen i Aklandstjenna skal kompenseres med ny tilrettelagt badeplass.

Når kommunestyret vedtar ny kommunedelplan for E18 Tvedestrand – Risør, bør kommunestyret også fatte vedtak om å oppheve eksisterende kommunedelplan for E18 Tvedestrand – Gjerstad fra 2019.